

Tredje roten, tomt 34

Kvarteret Stadsmäklaren

Femte roten 1637–57v

Kyrkogatan 11

Första roten 1657h–70

Måns Larsson Lädertogare

1667–81, M1676: 1 tomt

I femte roten bodde 1645–55 en *Lucas lädertogare* och 1650–54 en *Olof Lädertogare*. Om ovanstående Måns Larsson Lädertogare (begr. 20.11.1700) skall vara efterföljare till någon av dessa så bör det ha varit till den senare av tomtläget att döma. Men den 21.10.1669 fick lädertogaren Måns Larsson sitt första uppbud och den 10.2.1670 fastebrev på den gård på Drottninggatan (sic”) som han köpt för 130 rdr och som tillhört *Hans Merser*.

Resolutionsboken den 27.7.1670: ”Eftersom Måns Larsson Lädertogare och skräddaren Henrik Raas äre af Brandmestaren öfwertygade, och sielfa tillstå att hafwa skickat hwar sin pojke till att hålla wacht öfwer Simon Simonssons huus den natten elden der uti hade warit. Ty äre the hwarthera med Tree mark Silf.r m-t strafflagde”

Den 16.2.1676 förmåles: ”Hans Persson och Måns Lädertogare inkommo angående förmynderskapet för stadskorpralens barn. Måns ursäktade sig med att inte kunna läsa och skriva. Släkten som bodde i Partille socken skulle inkallas”.

En halv tomt eller baktomt på Kyrkogatan såldes av Måns Larsson och hans hustru till

Lars Torbjörnsson timmerman (se 3.53–54) som 10.10.1704 beviljades fasta på framlidne Måns Larsson Lädertogares hus och gård på Kyrkogatan (3.34), om vilkens värdering beslutades 7.7.1704 (se Ba:16 och EIIa:17): Framlidne borgaren och lädertogaren Måns Larsson (begr. 20.11.1700) och hans hustru Kerstin Larsdotter hade ”endels av frivilligt och berätt mod till borgaren och timmermannen Lars Torbjörnsson sålt sin plats eller bakplats belägen till Kyrckegatan emellan framlidne Didrik Peltzer å östra och smeden Anders Falcks gård å västra sidan för 75 d smt. Endels haver ock Måns Larsson och hans hustru på den öfrige Platzen låntagne Penningar av Lars Torbiörnsson och andra med dommar och immissioner däruti varit försäkrade. och har Lars Torbjörnsson till sig löst (en del inlöst av skomakarelådan)”. Denna andra del av tomten var värderad till 110 d smt. Hela tomten var 82 fot lång och 24 fot bred.

Så sent som 28.2.1710 (EIIa:22) skrev Lars Torbjörnsson en specifikation på vad han utgivit på ”Backe och framtomten i sal Måns Lädertogares gård”. Han presenterade räkningar från 17.11.1700 (pengar som lädertogaren själv begärde till sin begravning) till 1706.

Måns Lädertogares änka Kerstin Larsdotter nämns ännu 1713. Hos henne bodde 1710 enrollerade Matthis i Viken, som 1714–15 stod för gården och kan ha varit gift med den Catharina Månsdotter, som 1715 sålde hus och gård belägen på Kyrkogatan emellan skeppstimmermannen Sven i Kåhøgs gård å östra och Olof Larsson däledragares gård å västra till båtekarlen Per Arfwedsson Asp (uppbud 1715 den 27 juni, fastebrev 3.10 1715).

1717 års upphandlingslängd avslöjar Per Asp som tobaksbrukare, Hustrun hette redan då Ingeborg Persdotter. Det fanns en annan båtekarl Petter Arfvedsson, begr. D juli 1723. Det är väl honom följande gäller: ”i gäldenärstvist mellan kämnären Assmund Swan och hustrurna Anna Jöns- (eller Jons)dotter och Brita Böker nämns Annas måg båtekarlen Petter Arfvedsson, som pantsatt den av svärföräldrarna inhandlade strömbåten Fortuna.”

Med bara en veckas mellanrum avled arbetskarlen Per Asp (begr. 7.2.1744) och hans hustru Ingeborg Persdotter (begr. 31.1.1744) Boupppteckningen 24.5.1744 värderade hus och tomt på Kyrkogatan mellan järndragaren Anders Larsson i öster och däledragaren Petter Lundquist i väster, till 400 d smt (Berg II:1–2, 143).

Samma grannar nämnes den 3.4.1749, när

klensmeden mäster Detlof Bergström

första gången uppbygger ”ett hus och gård med alla de förmåner som därtill hörer och som det nu står belägen på Kyrkegatan” — som han för en summa av 700 d smt enligt köpebrev 4.3.1749 tillhandlat sig av Anna Asps förmyndare *Anders Asp* och Ingeborg Persdotters bror *Per Persson i Vena på Inland och Ytterby socken*. Detlof Bergström lånade 3.1.1750 700 d smt av sin broder *mästersmeden Unger Bergström* (burskap 3,5,1745, var död, se 3.59, Holl. och Dompr.) att ”inläggja uti en gård på Kyrkogatan belägen mellan järndragare Anders Larsson å östra och Oluf Larsson däledragare å västra sidan”.

I brev till magistraten (EIIb:41) berättade Detlof Bergström den 19.12.1746, att han hade lärobrev från smedjeämbetet i Hälsingborg och i 13 år hade varit klensmed. Han ville bli mästare i Göteborg. Burskap fick han dock först 25.5.1753. Detlof Bergström gifte sig 27.9.1748 med jungfru Christina Dahl, som bör vara dotter till ägaren av 2.45 *hattmakaren Petter Dahl*, begr. 30.11.1739, gift andra gången 7.8.1726 med jungfru *Catharina Bolms*, begr. 17.2.1738, dotter till hovslagaren *Fredrik Andreas Bolms* och nedan nämnda Elsa Månsdotter, som gifte om sig med *Jonas Björkman*)

Detlof skrev 26.6.1751 (EIIb:67, 6.7.1751) om att hans omyndiga svägerska *Elsa Dahls* (d.y.) förmyndare *murmästare Samuel Rancke* kommit överens med honom om att utlösa honom ur hus och gård samt verktyg efterlämnade av hans hustrus mormoders avlidna *hovslagareänkan Elsa (Månsdotter) Björkman* (begr. Chr 25.3 1751, bosatt 2.45, Sidenv., 1750, som köptes av Rancke 1752–55). Det rörde sig om sammanlagt 677½ d smt). Detlof Bergström hade i två månader förgäves fordrat pengarna. Rancke talade om yngsta dottern *Elsa Dahl*. Först måste alla sterbhusets infordringar samt gäld och skuld vara betalade.

Klensmedsåldermannen Unger Bergström och *snickaren mäster Jonas Cederquist* ansökte 17.11.1756 (EIIb:87) om in-teckning i smeden Detlof Bergströms vid Kyrkogatan belägna fasta egendom för ett lån av 600 d smt.

Gården hade 1760 övertagits av sjötullsvaktmästare Johan Unander, död 12.6.1768. Han hade före 1765 överlåtit undervåningen till skomakare Johan Wettling, varför Unander enligt boupppteckningen 26.7.1769 endast ägde tre överrum, ett litet visthus och halva vinden i den gård på Kyrkogatan näst intill guldsmed Grahl, som beboddes av skomakare Wettling och *tobaksspinnaregesällen Lessberg*: värde 300 daler (Berg II:11–12, 99). På auktion 1775 såldes skomakaren Johan Wettlings halva hus och gård till

soldaten Joakim Fredrik Mischaw

för 850 d smt.

1775 ägdes undervåningen av *trähandlare B. Fogelberg*.

1780 hade den övertagits av lantullbesökare *Erik Söderling*.

Den försåldes på auktion (enl Göteborgs auktionskammars protokoll) den 29.1.1784 på över-skulten André Linderbergs rekvisition och sades bestå av ett rum åt gatan, kök åt gården i undre våningen, ett avskifte i köket, förstuga, 2 små bodrum, del i avträdeshuset, del i en fjärdedel i tomten etc. Skuld till kuratorerna i Herr *Douglas* konkurs. Värderingssumma 900 d smt eller 150 rdr specie. Inropades av guldsmeden Reutz för 1 250 d smt (208 rdr 16 skill. specie) (mag. prot. 12.12.1782). Ägare 1787 var

skorstensfejare Lorentz Kreutzer,

burskap 14.4.1780, död 1.7.1787, varefter

skorstensfejare Ludvig Kafwe

(burskap 17.7.1789) blev innehavare

Johan Unanders änka *Juliana (el) Johanna Strokirk*

(syster till *majoren Henrik Strokirk*) gjorde cession 1769 (se dom 17.5.1773). Hon avled i maj 1782. Hon efterlämnade $\frac{1}{4}$ i hus och tomt på Kyrkogatan bestående av 4 små rum i övre våningen, som såldes på auktion 17.10.1782 för 117:24 rdr specie till

järndragare Petter Stenberg,

vars del snart övertogs av *guldsmeden Johan Lund* och 1795 ägdes av *ringkarlen Börge Fagerlund*. *Lantullbesökare Söderling* ägde rummen under samt *järndragare Petter Isacsson* andra halva gården på baktomten. Isacssons del såldes 26.5.1795 till snickaremästare *Johan Herman Lohmans* änka *Christina Gustafsdotter Fogelberg* (uppbud 30.1.1797). Johan Herman Lohman var född 1762 som son till en skollärare i Wannberg, Hannover och avled 7.4.1794 (se 6.47 1786, bou 14.12.1797). Christina Gustafsdotter Fogelberg gifte 14.1.1798 om sig med *snickaremästare Petter Jonsson Borg* (Berg I:2, 491).

Tomtöreslängderna för 1800–92 uppger gårdsdelägarnas andelar på följande sätt:

$\frac{1}{4}$: ringkarlen Börge Fagerlund.

$\frac{1}{4}$: skorstensfejare Ludvig Kafwes änka

$\frac{1}{2}$: snickaremästare Petter Jonsson Borg

Efter branden 1804 övertog Börge Fagerlund hela tomten och byggde där ett stenhus.

Senare uppbud av 3.34

Skomakare Johan Andersson uppbjöd 3.34 den 14.2.1853.